

E.

Trestní právo

1. Co se rozumí v kriminalistice „stopou“, jaké druhy stop znáte a jaký mají vztah k činnosti strážníka na místě trestného činu.

KRIMINALISTICKÁ STOPA

- je každá změna na místě trestného činu (kterou lze zjistit a zajistit), která vznikla v přímé souvislosti s vyšetřovanou událostí

Význam – je zdrojem informací o okolnostech, které mají vztah k vyšetřované události a k osobě pachatele

DRUHY STOP

- DAKTYLOSKOPICKÉ – obrazce papilárních linií na posledních člancích prstů, dlaních a chodidlech
- TRASOLOGICKÉ – stopy po obuvi, pneumatikách, stopy zvířat
- BALISTICKÉ – stopy po působení střely nábojnice
- MECHANOSKOPICKÉ – stopy po nástrojích, např. páčidla
- GRAFOLOGICKÉ – písmo, tzn. texty, podpisy
- BIOLOGICKÉ – organický původ, např. krev, sliny, sperma, moč, lejno...
- PAMĚŤOVÉ – co si účastník (svědek) na místě TČ pamatuje
- PACHOVÉ – specifický pach osob, pachové konzervy
- MIKROSTOPY – nejsou vidět pouhým okem
- OSTATNÍ STOPY (např. stopy po výbuchu, chemické, věcné)

Stopy slouží jako **důkaz** v trestním řízení.

V této souvislosti má proto strážník zákonné oprávnění, ale i současně povinnost, zakázat vstup nepovoleným osobám na místo trestného činu. Sám stopy nevyhledává a nezajišťuje, ale jeho povinností je ochránit stopy před poškozením či zničením.

2. Charakterizujte místo trestného činu a specifikujte základní úkoly, které strážník na místě trestného činu plní a čeho se musí vyvarovat.

Místem trestného činu je místo, kde byl trestný čin spáchán, jakož i další místa, která s místem trestného činu souvisí.

Základní úkoly, které plní strážník na místě trestného činu (TČ):

- poskytne první pomoc, RZS
- omezí na osobní svobodě osobu, která byla přistižena při páchání TČ nebo bezprostředně poté (§ 76 odst. 2 trestního řádu)
- pokud je místem trestného činu pozemní komunikace, **usměrňuje provoz** do příjezdu policie podle § 75 odst. 8 zákona o provozu na pozemních komunikacích tak, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu
- zamezí vstupu nepovoleným osobám - § 15 ZOP - oprávnění zakázat vstup na určená místa
- požádá o prokázání totožnosti u osob zdržujících se na místě TČ (např. svědci) - § 12 ZOP
- bez zbytečného odkladu oznámí PČR důvodné podezření, že byl spáchán TČ a řídí se jejími pokyny - § 10 odst. 1,3 ZOP
- chrání stopy na místě TČ tak, aby nedošlo k jejich poškození

Čeho se musí strážník na místě TČ vyvarovat – zejména nesmí:

- jíst, pít, kouřit, používat sociální zařízení
- telefonovat z pevné linky
- není-li to nezbytně nutné přemísťovat věci a dotýkat se jich
- neměnit původní charakter místa TČ, pokud změní:
 - povinnost bezprostředně sdělit policii, a rovněž zaznamenat do úředního záznamu, který bude následně zpracován
- nevytvářet další stopy

3. Co chápete pod pojmem laický popis, charakterizujte jej z hlediska jeho významu i způsobu získávání.

LAICKÝ POPIS

- patří mezi kriminalistické metody identifikace
- jeho podstata spočívá v tom, že osoba, která laický popis podává, popisuje věc nebo osobu, která není v době popisu přítomná, to znamená, že reprodukuje to, co dříve vnímala; „vjem“ – paměťová stopa

Kvalitu laického popisu ovlivňují faktory:

- objektivní – existují nezávisle na vůli lidí
 - vzdálenost, z jaké byla popisovaná osoba nebo věc pozorována
 - viditelnost
 - doba a směr pozorování
- subjektivní – jsou dány vlastnostmi a schopnostmi vyslýchaného
 - schopnost přesně vnímat
 - schopnost zachovat v paměti viděné
 - schopnost nezkresleně reprodukovat viděné
 - specifické zaměstnání (např. malíř, krejčí)

Význam laického popisu

- sestavování portréту
- rekognice
 - kriminalistická metoda spočívající v tom, že svědek nebo obviněný znovu poznává, a tím určuje totožnost určité osoby nebo věci
 - má-li se výsledkem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve se svědek/obviněný, aby ji popsal
 - teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána, a to zpravidla mezi několika osobami nebo několika věcmi téhož druhu

Způsob získávání

- spontánní - otázky nesmí být
 - sugestivní
 - zavádějící

4. Co je trestný čin, co je příprava k trestnému činu a pokus trestného činu podle trestního zákoníku.

TRESTNÝ ČIN (dále jen TČ)

- **trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný, a který vykazuje znaky** uvedené v takovém zákoně
- trestný čin mladistvého se nazývá **provinění**
- k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba **úmyslného zavinění**, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti
- k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba, aby byl pro **společnost škodlivý** (případy, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu např. zákon o některých přestupcích)

PŘÍPRAVA K TČ

- jednání, které záleží v úmyslném **vytváření podmínek pro spáchání zvláště závažného zločinu**, formou
 - organizování zvláště závažného zločinu
 - opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání
 - spolčení nebo sročení
 - návodu nebo pomoci k takovému zločinu
- příprava k TČ je trestná u zvláště závažných zločinů, jestliže to trestní zákon u příslušného trestného činu výslovně stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani k dokonání TČ
- příprava je trestná podle trestní sazby stanovené na zvláště závažný zločin, k němuž směřovala, jestliže trestní zákon nestanoví jinak

POKUS TČ

- jednání, které **bezprostředně směřuje k dokonání** trestného činu s úmyslem trestný čin spáchat, jestliže **k dokonání** trestného činu **nedošlo**
- pokus je trestný podle trestní sazby stanovené na dokonaný TČ

5. Kdo je pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu podle trestního zákoníku.

PACHATEL

Osoba, která svým jednáním naplnila znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.

Nepřímý pachatel – osoba, která úmyslně ke spáchání TČ **využije jinou osobu**, která se stává tzv. živým nástrojem (např. pro nedostatek věku, nepřičetnost, uvedení v omyl).

Trestně odpovědný pachatel:

- osoba **fyzická**
- osoba, která v době spáchání činu **dovršila 15. rok** svého věku
- osoba, která je v době spáchání činu **přičetná**

Nepřičetnost - kdo pro **duševní poruchu** v době spáchání činu **nemohl rozpoznat** jeho protiprávnost nebo nemohl **ovládat** své jednání, není trestně odpovědný

Trestní odpovědnost právnických osob - dle **speciálního zákona** o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (pouze u výslovně stanovených trestných činů - např. trestný čin podvodu)

SPOLUPACHATELSTVÍ

- spáchání TČ společným úmyslným jednáním **dvou** nebo **více osob**
- spolupachatelství vyžaduje: **společné jednání** a **společný úmysl**
- každý ze spolupachatelů odpovídá, jako by TČ spáchal sám

ÚČASTNÍK

- účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu je:
 - ORGANIZÁTOR - spáchání TČ zosnoval nebo řídil (např. navrhl plán, rozdělil úkoly)
 - NÁVODCE - vzbudil v jiném rozhodnutí spáchat TČ
 - POMOCNÍK - jinému poskytl pomoc ke spáchání TČ nebo mu ji před spácháním TČ přislíbil (např. rada, opatření prostředků, odstranění překážek, hlídání při činu)

6. Co se podle trestního zákoníku rozumí ublížením na zdraví a těžkou újmou na zdraví.

UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ

- **porucha zdraví** nebo jiné **onemocnění**, které znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života, a které vyžaduje lékařské ošetření (např. déle trvající bolesti, přechodné zhoršení sluchu nebo omezení pohyblivosti)

TĚŽKÁ ÚJMA NA ZDRAVÍ

- **vážná porucha** zdraví nebo jiné **vážné onemocnění**. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví:
 - zmrzačení
 - ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti
 - ochromení údu
 - ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí
 - poškození důležitého orgánu
 - zohyzdění
 - vyvolání potratu nebo usmrcení plodu
 - mučivé útrapy
 - delší dobu trvající porucha zdraví

7. Kdo je osobou blízkou a kdo úřední osobou podle trestního zákoníku.

OSOBA BLÍZKÁ

- příbuzný v pokolení přímém (např. syn, otec, dědeček)
- osvojitel, osvojenec
- sourozenec
- manžel
- partner (dle zákona o registrovaném partnerství)
- jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pocítovala jako újmu vlastní (např. druh, švagr, snoubenec, bratranec)

ÚŘEDNÍ OSOBA

- soudce
- státní zástupce
- prezident České republiky
- poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky
- člen vlády České republiky
- jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci
- člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci
- příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru
- **strážník obecní policie**
- soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu státního zástupce
- notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař
- finanční arbitr a jeho zástupce
- fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží

pokud tyto osoby plní úkoly státu nebo společnosti a používají při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.

K trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán **v souvislosti s jeho pravomocí a odpovědností.**

(např. § 329 TZ - Zneužití pravomoci úřední osoby nebo § 325 TZ - Násilí proti úřední osobě)

8. Co se rozumí návykovou látkou podle trestního zákoníku. Jaké kategorie škod zná trestní zákoník; z čeho se vychází při určování výše způsobené škody.

NÁVYKOVÁ LÁTKA

- **alkohol** (např. pivo, víno, lihoviny)
- **omamné látky** (např. kokain, heroin, konopí, opium, kodein)
- **psychotropní látky** (např. meskalin, psilocin, amfetamin, diazepam)
- **ostatní látky** běžně používané v domácnosti nebo průmyslu za podmínky, že jsou způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka a jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování (např. ředidla, čistidla, barviva, toluen)

HRANICE VÝŠE ŠKODY:

Název škody	Škoda dosahující částky
NIKOLI NEPATRNÁ	nejméně 5 000 Kč
NIKOLI MALÁ	nejméně 25 000 Kč
VĚTŠÍ	nejméně 50 000 Kč
ZNAČNÁ	nejméně 500 000 Kč
VELKÉHO ROZSAHU	nejméně 5 000 000 Kč

Při určování výše škody se vychází z **ceny**, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a místě činu obvykle prodává.

Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených **nákladů** na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení v předešlý stav.

9. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „pytláctví“ podle trestního zákoníku. Trestný čin pytláctví srovnajte s obdobným protiprávním jednáním podle zákona o myslivosti.

§ 304 TZ = PYTLÁCTVÍ

odst. 1: kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné...

§ 63 zákona o myslivosti

odst. 1 písm. b): fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že ...neoprávněně loví zvěř...

odst. 2: fyzická osoba se jako držitel loveckého lístku dopustí přestupku tím, že poruší některé pravidlo lovu... (např. loví zvěř v době hájení nebo loví zvěř zakázaným způsobem)

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **přírody** a **výkon práva mysliveckého a rybářského**
- jednání spočívá v několika formách:
 - a) v lovení zvěře nebo ryb, přičemž není nutné, aby pachatel jednal s úmyslem si ulovenou zvěř nebo ryby ponechat, může je nechat i na místě (např. loví osoba bez loveckého lístku nebo rybářského lístku nebo loví zvěř do želez, jedem, apod.)
 - b) ukryje na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby (např. prodá do restaurace ke konzumaci)
- musí se jednat o zvěř nebo ryby v **hodnotě nikoli nepatrné** (nejméně 5.000 Kč)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM:

- u TČ pachatel neoprávněně loví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, u přestupku loví zvěř (zákon o myslivosti) nebo chytá ryby (zákon o rybářství) v hodnotě nižší než nikoli nepatrné (do 5.000Kč)
- u TČ je zapotřebí zavinění **úmyslné**, u přestupku postačí zavinění **z nedbalosti**

10. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku“ podle trestního zákoníku; srovnajte s přestupkem podle § 39 odst. 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

§ 285 TZ = NEDOVOLENÉ PĚSTOVÁNÍ ROSTLIN OBSAHUJÍCÍCH OMAMNOU NEBO PSYCHOTROPNÍ LÁTKU

odst. 1: kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí...

odst. 2: kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odst. 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku...

§ 39 zákona o návykových látkách

odst. 2 písm. b): fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující návykovou látku

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **života a zdraví** lidí
- jednání spočívá v neoprávněném pěstování pro vlastní potřebu:
 - a) **konopí**
 - b) **houbu** nebo **jinou rostlinu** než je konopí obsahující omamnou nebo psychotropní látku
- podmínkou je pěstování uvedených rostlin a hub v **množství větším než malém**
- § 289 TZ - **vláda nařízením** stanoví, o které rostliny a houby se jedná a stanoví také, co se rozumí množstvím větším než malým (např. počet rostlin množství větší než malé = více než 5, počet hub množství větší než malé = více než 40)
- v případě pěstování z důvodu léčby je nutné posoudit škodlivost, a to ze všech hledisek (§ 39/2 TZ)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- ▶ základní rozdíl je vyjádřen **množstvím větším než malým**, které je potřeba u TČ, zatím co u přestupku postačí **množství malé**
- ▶ u TČ je zapotřebí zavinění **úmyslné**, u přestupku postačí zavinění **z nedbalosti**
- ▶ pro strážníka není důležité znát druh a výši uvedených látek při určení, zda jde o přestupek nebo TČ, má vždy oznamovací povinnost Policii ČR dle § 10/1,3 ZOP

11. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu“ podle trestního zákoníku; srovnajte s přestupkem podle § 39 odst. 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

§ 284 TZ = PŘECHOVÁVÁNÍ OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A JEDU

odst. 1: kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC)...

odst. 2: kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odst. 1 nebo jed v množství větším než malém...

§ 39 zákona o návykových látkách

odst. 2 písm. a): fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **života** a **zdraví** lidí
- jednání spočívá v neoprávněném přechovávání pro vlastní potřebu:
 - a) látky konopí, pryskyřice z konopí a další
 - b) jiné omamné nebo psychotropní látky, než jsou uvedené v odst.1
- podmínkou trestnosti je přechovávání v **množství větším než malém** (posoudí soud)
- § 289 TZ - co se považuje za omamné a psychotropní látky, stanoví **zákon**
a co se považuje za jedy, stanoví **vláda nařízením**
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- základní rozdíl je vyjádřen **množstvím větším než malým**, které je potřeba pro u TČ, zatím co u přestupku postačí **množství malé**
- u TČ je zapotřebí zavinění **úmyslné**, u přestupku postačí zavinění **z nedbalosti**
- pro strážníka není důležité znát druh a výši uvedených látek při určení, zda jde o přestupek nebo TČ, má vždy oznamovací povinnost Policii ČR dle § 10/1,3 ZOP

12. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestné činy „hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob“ a „podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod“ podle trestního zákoníku; srovnajte s přestupkem proti občanskému soužití podle zákona o některých přestupcích.

§ 355 TZ = HANOBNÍ NÁRODA, RASY, ETNICKÉ NEBO JINÉ SKUPINY OSOB

odst. 1: kdo veřejně hanobí

- a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu
- b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání...

§ 356 TZ = PODNĚCOVÁNÍ K NENÁVISTI VŮČI SKUPINĚ OSOB NEBO K OMEZOVÁNÍ JEJICH PRÁV A SVOBOD

odst. 1: kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků...

§ 7 ZoNP = přestupky proti občanskému soužití

odst. 3 : fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin
- b) způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, ...

TRESTNÝ ČIN § 355 TZ:

- ochrana **rovnosti lidí** bez rozdílů národnosti, rasy... (zákaz diskriminace lidí)
- jednání musí být spácháno **veřejně** a spočívá v hanobení národa, jeho jazyka, etnické skupiny...
(pachatel hrubým způsobem znevažuje, uráží nebo zesměšňuje národ...)
- hanobení může být provedeno různou formou (např. ústně, písemně, vyobrazení, apod.)

TRESTNÝ ČIN § 356 TZ:

- jednání musí být spácháno **veřejně** a spočívá v tom, že pachatel podněcuje k nenávisti k některému národu... (pachatel se snaží u ostatních občanů vyvolat nenávist k těmto chráněným zájmům) nebo podněcuje k omezování práv a svobod jejich příslušníků (tzn. pachatel ostatním ukazuje, jak omezovat u těchto příslušníků jejich práva, např. neobsluhovat je v restauraci kvůli barvě pleti)
- u obou TČ se vyžaduje **úmyslné** zavinění
- u obou TČ může být pachatelem **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- ▶ TČ musí být spáchány **veřejně** (§ 117 TZ) a **úmyslně**, u přestupku postačí zavinění **z nedbalosti** a nemusí být spáchán veřejně; škodlivost pro společnost je nepatrná (např. ojedinělé odmítnutí obsloužit osobu kvůli barvě pleti)
- ▶ **škodlivost pro společnost**, tzn. posuzování závažnosti jednání dle kritérií uvedených v § 39/2 TZ (např. význam chráněného zájmu, způsob provedení, jeho následky, osoba pachatele, atd.)

13. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „výtržnictví“ podle trestního zákoníku; srovnajte s přestupkem proti veřejnému pořádku podle zákona o některých přestupcích.

§ 358 TZ = VÝTRŽNICTVÍ

odst. 1: kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí...

§ 5 ZoNP = přestupky proti veřejnému pořádku

odst. 1 písm. e): fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že vzbudí veřejné pohoršení

TRESTNÝ ČIN

- ochrana **klidného soužití** občanů, **veřejný klid, pořádek a morálka**
- jednání spočívá v hrubé neslušnosti nebo výtržnosti, které musí být spácháno **veřejně** nebo **na místě veřejnosti přístupném**
- u tohoto TČ jsou uvedeny některé formy výtržnictví (např. napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku - mohou to být ale i další jednání)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- u TČ se vyžaduje, aby byl spáchán **veřejně** (§ 117 TZ) nebo na **veřejnosti přístupném místě** (každé místo, kam má přístup větší počet lidí, např. ulice, parky, nádraží, restaurace)
- u TČ je zapotřebí zavinění **úmyslné**, u přestupku postačí zavinění **z nedbalosti**
- **škodlivost pro společnost**, tzn. posuzování závažnosti jednání dle kritérií uvedených v § 39/2 TZ (např. význam chráněného zájmu, způsob provedení, jeho následky, osoba pachatele, atd.)
- u TČ jde o závažnější útoky proti občanskému soužití narušující veřejný klid a pořádek, u přestupku půjde o jednání méně závažné

14. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „ohrožování výchovy dítěte“ podle trestního zákoníku; srovnajte s přestupkem podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a přestupkem fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby podle zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách.

§ 201 TZ = OHROŽOVÁNÍ VÝCHOVY DÍTĚTE

odst. 1: kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

- a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu
- b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život
- c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem
- d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti...

odst. 2: kdo umožní, byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžitě výhry...

§ 182a školského zákona

odst. 1 písm. a) bodu 3: Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že jako zákonný zástupce zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka nebo o povinné předškolní vzdělávání dítěte
(dále viz otázka H 19)

§ 122 zákona o hazardních hrách

odst. 1 písm. a): fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že umožní účast na hazardní hře osobě mladší 18 let

§ 123 zákona o hazardních hrách

odst. 1 písm. a): právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že umožní účast na hazardní hře osobě mladší 18 let

odst. 3 písm. h): právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že umožní vstup do herního prostoru osobě mladší 18 let

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **řádného vývoje dítěte**
- jedná se o ohrožovací TČ způsobilý vzbudit u dětí návyky, které by mohly vést např. k alkoholismu, k prostituci a dalším soc. patologickým jevům
- jednání má čtyři formy:
 - a) svádí (např. pachatel navádí k častým nočním návštěvám barů nebo diskoték)
 - b) umožní (např. financuje tyto návštěvy barů, diskoték)
 - c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo jiného prostředky trestnou činností (např. prostituce, žebrota)
 - d) závažným způsobem poruší povinnost o dítě pečovat (zejména jednání způsobující citovou újmu)
- další forma jednání spočívá v **umožnění dítěti hry** na výherním hracím přístroji
- **dítětem** se rozumí osoba mladší 18 let (§ 126 TZ)
- TČ může být spáchán **úmyslně i z nedbalosti**
- pachatelem písm. a), b), c) může být **kdokoliv**, u písm. d) jen osoba, která má povinnost o dítě **pečovat**

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- základní rozdíl je ve **škodlivosti pro společnost**, tzn. posuzování závažnosti jednání dle kritérií uvedených v § 39/2 TZ (např. význam chráněného zájmu, způsob provedení, jeho následky, atd.)
- u přestupku jde o případy **méně závažné** pro společnost (např. menší počet neomluvené absence nebo umožnění vstupu osobě mladší 18 let do herny nebo kasina)

15. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „podání alkoholu dítěti“ podle trestního zákoníku; srovnajte s přestupkem fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby podle zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

§ 204 TZ = PODÁNÍ ALKOHOLU DÍTĚTI

odst. 1: kdo ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol...

§ 35 zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

odst. 1 písm. j): fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že prodá nebo podá alkoholický nápoj osobě mladší 18 let

§ 36 zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

odst. 1 písm. l): prodejce (právnická nebo podnikající fyzická osoba) se dopustí přestupku tím, že prodá nebo podá alkoholický nápoj osobě mladší 18 let

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana řádného **vývoje a zdraví dítěte**
- jednání spočívá v tom, že pachatel ve větší míře nebo opakovaně **prodá, podá** nebo **poskytne** dítěti **alkohol** (např. daruje, prodá, vymění)
- **větší míra** - záleží zejména na rozsahu škodlivých následků, které se projeví u osoby, jíž byl alkohol podán (zvracení, ztráta rovnováhy, bezvědomí) nebo alkohol byl podán většímu počtu dětí během krátkého časového období (např. na diskotéce)
- **opakovaně** - častější prodávání, podávání nebo poskytování alkoholu v určité časové souvislosti
- **dítětem** se rozumí osoba mladší 18 let (§ 126 TZ)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- ▶ základní rozdíl je ve **škodlivosti pro společnost**, která je u TČ vyjádřena **opakovaností** nebo **větší mírou**
- ▶ u TČ je zapotřebí zavinění **úmyslné**, u přestupku dle § 35/1 písm. j) postačí zavinění **z nedbalosti**, u právnických osob bez zavinění
- ▶ u TČ jde o škodlivější jednání pachatele se závažnějším následkem na zdraví dítěte, u přestupku půjde o ojedinělý prodej

16. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „krádeže“ podle trestního zákoníku; srovnajte s přestupkem proti majetku podle zákona o některých přestupcích.

§ 205 TZ = KRÁDEŽ

odst. 1: kdo si присвоjí cizí věc tím, že se jí zmocní a

- a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou
- b) čin spáchá vloupáním
- c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí
- d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě
- e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob

odst. 2: kdo si присвоjí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních 3 letech odsouzen nebo potrestán...

§ 8 ZoNP = přestupky proti majetku

odst. 1 písm. a) bod 1: fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **majetkových vztahů**
- jednání spočívá ve zmocnění se cizí věci (která je v moci jiného a pachatel ji z faktické moci jiného odejme a vytvoří si možnost disponovat s ní)
- předmětem útoku je movitá cizí věc
- aby se jednalo o TČ krádeže, musí pachatel naplnit alespoň jednu z následujících podmínek:
 - a) způsobit škodu nikoli nepatrnou – nejméně 5.000 Kč (krádež prostá)
 - b) musí ji provést vloupáním (§ 121 TZ - vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonání jiné jistící překážky za použití síly)
 - c) bezprostředně po činu se pokusí si uchovat věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí
 - d) čin spáchá na věci, kterou má jiný při sobě nebo na sobě (kapesní krádež)
 - e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo bylo provedena evakuace osob (např. při povodních)
- další podmínka TČ krádeže je, že byl pachatel za takový čin v posledních 3 letech odsouzen nebo potrestán (tzv. recidiva)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- ▶ odpovídající přestupek je jen u odst. 1 písm. a) - tzv. krádež prostá, kdy záleží pouze na výši škody, tzn. do 5.000Kč jde o přestupek, škoda nejméně 5.000 Kč je TČ.
Ostatní případy dle § 205 odst. 1 písm. b) až e) a odst. 2 TZ, kdy není rozhodující výše škody, jde vždy o TČ krádeže.
- ▶ u TČ i přestupku se vyžaduje **úmyslné** zavinění
- ▶ u přestupku § 8/1 písm. a) je trestný i **pokus**

17. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „neoprávněného užívání cizí věci“ podle trestního zákoníku; srovnajte s odpovídajícím přestupkem podle zákona o některých přestupcích.

§ 207 TZ = NEOPRÁVNĚNÉ UŽÍVÁNÍ CIZÍ VĚCI

odst. 1: kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu je přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takové věci, které mu byly svěřeny přechodně užívá...

§ 8 ZoNP = přestupky proti majetku

odst. 1 písm. b): fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **majetkových práv**
- jednání spočívá v přechodném neoprávněném užívání movitých cizích věcí nebo motorových vozidel (věci, které lze po určité době vrátit)
 - a) pachatel se zmocní věci **nikoli malé hodnoty** nebo **motorového vozidla** v úmyslu je přechodně užívat
 - b) pachatel neoprávněně přechodně užívá takové věci, které mu byly **svěřeny** a způsobí tím škodu nikoli malou (škodou se rozumí to, o co se cizí majetek v důsledku neoprávněného užívání zmenšil – např. snížení hodnoty věci)
- předmětem útoku je cizí věc nikoli malé hodnoty (nejméně 25.000 Kč) nebo motorové vozidlo (u něj nezáleží na hodnotě)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem v bodu a) může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný
- pachatelem v bodu b) je ten, komu byla **věc svěřena** a je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- ▶ přestupek se vztahuje jen na neoprávněné užívání cizí věci, jejíž hodnota je **do 25.000 Kč**
- ▶ u neoprávněného užívání **motorového vozidla** se jedná vždy o TČ (nezáleží na jeho hodnotě)
- ▶ při neoprávněném užívání věci, která mu byla **svěřena**, se vyžaduje, aby způsobil **škodu nikoli malou**
- ▶ u TČ i přestupku se vyžaduje **úmyslné** zavinění

18. Jakým protiprávním jednáním lze spáchat trestný čin „poškození cizí věci“ podle trestního zákoníku.

§ 228 TZ = POŠKOZENÍ CIZÍ VĚCI

odst. 1: kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou....

odst. 2: kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou

§ 8 ZoNP = přestupky proti majetku

odst. 1 písm. a) bod 4: fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně způsobí škodu na cizím majetku zničením nebo poškozením věci z takového majetku

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **majetkových vztahů**
- jednání v odst. 1 spočívá v tom, že pachatel
 - a) věc zničí (úplně znehodnotí – např. spálí)
 - b) věc poškodí (částečně znehodnotí – sníží hodnotu věci, věc není nadále schopna plnit všechny její funkce)
 - c) učiní věc neupotřebitelnou (účel, k němuž věc sloužila)
- předmětem útoku je cizí věc
- podmínkou je, aby pachatel způsobil na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou (nejméně 5.000 Kč)
- jednání v odst. 2 spočívá v tom, že pachatel **poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou** (např. barvou postříká historickou památku, vagóny, omítky domů)
Není podmínkou, aby pachatel způsobil škodu nikoli nepatrnou.
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

ROZDÍL MEZI TČ A PŘESTUPKEM

- ▶ základní rozdíl je vyjádřen výší způsobené škody, tzn. u TČ je nutná škoda nikoli nepatrná (nejméně 5.000 Kč), u přestupku škoda do 5.000 Kč
- ▶ u TČ i přestupku se vyžaduje **úmyslné** zavinění
- ▶ u přestupku dle § 8/1 písm. a) je trestný i **pokus**

19. Charakterizujte trestný čin „porušování domovní svobody“ a trestný čin „neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru“.

§ 178 TZ = PORUŠOVÁNÍ DOMOVNÍ SVOBODY

odst. 1: kdo neoprávněně vnikne do obydlí jiného nebo tam neoprávněně setrvává....

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **domovní svobody**
- jednání pachatele spočívá ve dvou formách:
 - a) neoprávněně vnikne do obydlí jiného (vejde bez souhlasu oprávněné osoby)
 - b) neoprávněně v obydlí jiného setrvává (zůstává tam proti vůli oprávněné osoby)
- obydlí (§ 133 TZ) - dům, byt nebo jiný prostor sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející (např. hotelový pokoj, ubytovna, obytná chata) - musí být využíváno, poskytovat soukromí a možnost odpočinku
- o porušení domovní svobody nepůjde při vniknutí do kůlen, altánků nebo do prázdné novostavby
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

§ 208 TZ = NEOPRÁVNĚNÝ ZÁSAH DO PRÁVA K DOMU, BYTU NEBO K NEBYTOVÉMU PROSTORU

odst. 1: kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného, bude potrestán....

odst. 2: kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **majetkových vztahů a práv pronajímatele i nájemce**
- jednání v odst. 1 spočívá v tom, že pachatel protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt...
- jednání v odst. 2 spočívá v tom, že pachatel neoprávněně brání oprávněné osobě v užívání domu, bytu...
- **obsazením** se rozumí vniknutí a setrvání v domě, bytě nebo nebytovém prostoru (např. nastěhování se do volného nevyužívaného domu)
- neoprávněné **bránění** je např. znemožnění vstupu do bytu výměnou zámku (např. rozvedení manželé - stejné užívací právo k bytu)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být **kdokoliv**, kdo je trestně odpovědný

20. Charakterizujte trestný čin „týrání svěřené osoby“ a trestný čin „týrání osoby žijící ve společném obydlí“.

§ 198 TZ = TÝRÁNÍ SVĚŘENÉ OSOBY (domácí násilí)
odst. 1: kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově...

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **zdraví a důstojnosti osob** svěřených do péče jiných osob
- jednání spočívá v týrání osoby, která je v jeho péči nebo výchově
- týráním se rozumí **zlé nakládání**, které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti, bezcitnosti a s určitým trváním - nevyžadují se následky na zdraví
- týrání může být **fyzické i psychické**
- předmětem útoku každá osoba, která je v **péči** nebo **výchově** pachatele (např. dítě, nemocná osoba, osoba s duševní poruchou)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem je ten, kdo má takovou osobu ve své péči nebo výchově (např. rodič, ošetrovatel, učitel)

§ 199 TZ = TÝRÁNÍ OSOBY ŽIJÍCÍ VE SPOLEČNÉM OBYDLÍ (domácí násilí)
odst. 1: kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí....

TRESTNÝ ČIN:

- ochrana **zdraví a důstojnost osob** žijících ve společném obydlí
- jednání spočívá v týrání osoby žijící ve společném obydlí
- **obydlím** se rozumí dům, byt nebo jiný prostor sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející (např. ubytovna, kolej, hotel, chata)
- předmětem útoku je **osoba blízká** (§ 125 TZ) nebo **jiná osoba**, která žije s pachatelem ve společném obydlí (např. podnájemník, student)
- týráním se rozumí **zlé nakládání**, které se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti, bezcitnosti a s určitým trváním - nevyžadují se následky na zdraví
- týrání může být **fyzické i psychické**
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být jen osoba žijící s týranou osobou ve společném obydlí

21. Charakterizujte trestný čin „neposkytnutí pomoci“ a „neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku“.

§ 150 TZ = NEPOSKYTNUTÍ POMOCI

odst. 1: kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného....

odst. 2: kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout....

TRESTNÝ ČIN:

- chrání **vzájemné pomáhání** (obecná povinnost poskytnout pomoc)
- jednání v odst. 1 spočívá v tom, že pachatel osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, **neposkytne potřebnou pomoc**
- **poskytnutí pomoci** - reálné odvrácení nebo snížení nebezpečí, za daných okolností (např. neplavec pomůže tonoucímu tím, že přivolá pomoc nebo tonoucímu podá předmět)
- poskytnout pomoc je povinen každý, ale ne ten, kdo by se sám nebo jiného jejím splněním vystavil v nebezpečí
- jednání v odst. 2 spočívá v tom, že pachatel osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, **neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout** (např. lékař, policista, hasič, zdravotní sestra)
- osoby uvedené v odst. 2 jsou povinny poskytnout první pomoc, i kdyby byla pomoc spojena s nebezpečím pro ně nebo jiné (např. lékař musí poskytnout první pomoc osobě s nakažlivou chorobou)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem v odst. 1 může být kdokoliv, kdo je trestně odpovědný a v odst. 2 může být pouze osoba, která je podle povahy svého zaměstnání povinna takovou pomoc poskytnout

§ 151 TZ = NEPOSKYTNUTÍ POMOCI ŘIDIČEM DOPRAVNÍHO PROSTŘEDKU

odst. 1: řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného....

TRESTNÝ ČIN:

- chrání **vzájemné pomáhání** (obecná povinnost poskytnout pomoc)
- jednání spočívá v **neposkytnutí potřebné pomoci osobě, která při dopravní nehodě utrpěla újmu na zdraví**, ač tak mohla učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného
- **poskytnutí pomoci** - reálné odvrácení nebo snížení nebezpečí, za daných okolností (např. i přivolání sanitky, policisty, hasiče)
- dopravním prostředkem se rozumí **motorové i nemotorové vozidlo** (např. cyklista)
- vyžaduje se zavinění **úmyslné**
- pachatelem může být pouze řidič dopravního prostředku, který měl na nehodě účast

22. Charakterizujte oprávnění k omezení osobní svobody podle § 76 odst. 2 trestního řádu a uveďte praktické příklady.

§ 76 odst. 2 TRESTNÍHO ŘÁDU

Podle § 76 odst. 2 trestního řádu je oprávněn osobní svobodu osoby, která byla **přistižena při trestném činu** nebo **bezprostředně poté**, omezit kdokoli, pokud je to nutné:

- ke zjištění její **totožnosti**
- k zamezení **útěku**
- k zajištění **důkazů**

Tuto osobu je však povinen **ihned předat** policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody **bez odkladu oznámit**.

Osobu přistiženou v okamžiku páčání trestného činu nebo bezprostředně poté pro důvodné podezření ze spáchání TČ může omezit na osobní svobodě kdokoli, tedy i strážník.

Strážník postupuje v souladu se zákonem o obecní policii a využívá, zejména těchto oprávnění:

- přesvědčit se, zda osoba nemá u sebe zbraň
- odebrat zbraň (zbraní se rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším)
- použít pouta
- použít donucovací prostředky, např. hmaty, chvaty
- požadovat prokázání totožnosti
- zajistit místo trestného činu proti vstupu nepovolaných osob

a dále má mimo jiné i povinnost:

- poskytnout zraněné osobě první pomoc
- oznámit policii důvodné podezření, že byl spáchán trestný čin a doložit důkazy
- o omezení sepsat úřední záznam
- v úředním záznamu uvést přesný čas omezení osoby na osobní svobodě a dále popis celé události (např. jaké zákroky a úkony učinil, apod.)